

Osjetljivost i rezistencija bakterija na antibiotike u Varaždinskoj županiji u 2006. godini

(Sensitivity and resistance of bacteria on antibiotics in Varaždin County in 2006)

Iva Koščak, Marija Zečević, Branka Nemet

Zavod za javno zdravstvo Varaždinske županije
Djelatnost za medicinsku mikrobiologiju

Ključne riječi: bakterije, rezistencija, Varaždinska županija

Rezistencija bakterija na antibiotike predstavlja jedan od najvećih izazova današnje javnozdravstvene službe te rezultira povećanjem morbiditeta, mortaliteta i cijene liječenja. Prevencija nastanka rezistencije i sprječavanja širenja rezistentnih mikroorganizama reducirat će ove neželjene učinke.

Poznavanje podataka o osjetljivosti i rezistenciji bakterija na antibiotike u lokalnoj sredini jedan je od preduvjeta za uspješnu empirijsku antimikrobnu terapiju.

Stoga nam je cilj prikazati rezultate praćenja osjetljivosti i rezistencije najčešće izoliranih bakterija na antibiotike na području Varaždinske županije u 2006. godini.

Pri Akademiji medicinskih znanosti Hrvatske u okviru Kolegija javnog zdravstva djeluje Odbor za praćenje rezistencije bakterija na antibiotike u Republici Hrvatskoj u čiji rad je od samog početka uključen i naš mikrobiološki laboratorij, odnosno Djelatnost za medicinsku mikrobiologiju Zavoda za javno zdravstvo Varaždinske županije. Praćenje rezistencije provodi se prema utvrđenom planu i programu Odbora primjenom standardiziranih laboratorijskih postupaka testiranja osjetljivosti bakterija na antibiotike.

Rezultati praćenja osjetljivosti i rezistencije za svaku godinu službeno se objavljuju pri Akademiji medicinskih znanosti Hrvatske. Podatci za 2006.g. u postupku su objavljivanja.

Rezultati praćenja odnose se na razdoblje od 1. listopada do 31. prosinca 2006. i obuhvaćeni su izolati iz različitih uzoraka izvanbolničkih i bolničkih bolesnika.

Treba naglasiti da se u našoj Djelatnosti provodi mikrobiološka dijagnostika za sve četiri bolnice u našoj regiji (OB Varaždin, Specijalna bolnica za kronične bolesti Novi Marof, Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice i Bolnica za plućne bolesti i TBC Klenovnik), što znači da je u praćenju obuhvaćen veliki broj izolata iz uzoraka hospitaliziranih bolesnika.

Rezultati praćenja rezistencije bakterija na antibiotike u Varaždinskoj županiji u 2006.g.

**Tablica 1. Beta- hemolitički streptokok grupe A
Razdoblje praćenja 1. 10. do 31. 12. 2006.**

Antibiotik	Broj testiranih	Intermedijami (%)	Rezistentni (%)
Eritromicin	208	1	18
Azitromicin	208	1	18
Klaritromicin	208	1	18
Klindamicin	208	1	17

Kod beta-hemolitičkog streptokoka grupe A došlo je do značajnog pada rezistencije na makrolide s 38% u 2005.g. na 18% u 2006.g. i klindamicina s 36% u 2005.g. na 17% u 2006.g. što predstavlja značajni pozitivan pomak u redukciji rezistencije beta-hemolitičkog streptokoka grupe A na ove grupe antibiotika.

**Tablica 2. Streptococcus pneumoniae
Razdoblje praćenja 1. 10. do 31. 12. 2006.**

Antibiotik	Broj testiranih	Intermedijarni(%)	Rezistentni(%)
Penicilin	201	39	10
Eritromicin	201	0	39
Azitromicin	201	0	39
Klaritromicin	201	0	39
Klindamicin	201	0	28
Kloramfenikol	201	0	9
Tetraciklin	201	0	31
Trimetoprim+ sulfametoksazol	201	1	57
Moksifloksacin	201	0	1

Podatci za *Streptococcus pneumoniae* ukazuju da su u našoj regiji u visokom postotku zastupljeni pneumokoki s umjerenom rezistencijom na penicilin 39% i čak 10% visoke rezistencije na penicilin. Nema bitne promjene u odnosu na 2005.g. Rezistencija pneumokoka na makrolide i klindamicin i dalje je visoka.

**Tablica 3. Meticilin osjetljivi *Staphylococcus aureus* (MSSA)
Razdoblje praćenja 1. 10. do 31. 12. 2006.**

Antibiotik	Broj testiranih	Intermedijarni(%)	Rezistentni(%)
Oksacilin	97	0	0
Azitromicin	97	1	7
Klindamicin	97	1	6
Mupirocin	97	0	9
Trimetoprim+ sulfametoksazol	97	0	0
Ciprofloksacin	97	0	3
Rifampicin	97	0	0
Gentamicin	97	0	7
Vankomicin	97	0	0
Linezolid	97	0	0

MSSA izolati su uglavnom osjetljivi na sve testirane antibiotike i u odnosu na 2005.g. nema bitnije razlike.

**Tablica 4. MRSA
Razdoblje praćenja 1. 10. do 31. 12. 2006.**

Antibiotik	Broj testiranih	Intermedijarni(%)	Rezistentni(%)
Oksacilin	41	0	100
Azitromicin	41	0	95
Klindamicin	41	0	95
Mupirocin	41	0	10
Trimetoprim+ sulfametoksazol	41	0	5
Ciprofloksacin	41	0	93
Rifampicin	41	0	12
Gentamicin	41	0	80
Vankomicin	41	0	0
Linezolid	41	0	0

U 2006.g. udio MRSA u odnosu na sve izolate *Staphylococcus aureus* iznosi 30%. MRSA izolati su gotovo u pravilu višestruko rezistentni na antibiotike. To u praksi znači da za liječenje infekcija s MRSA nemamo izbora i u pravilu preostaje vankomicin ili linezolid.

Tablica 5. *Enterococcus faecalis*

Razdoblje praćenja 1. 10. do 31. 12. 2006.

Antibiotik	Broj testiranih	Intermedijarni(%)	Rezistentni(%)
Ampicilin	317	0	1
Gentamicin	317	0	33
Vankomicin	317	0	0
Nitrofurantoin	317	0	0

Kod enterokoka zamijećen je porast rezistencije na gentamicin (33%) u odnosu na 2005.g. (16%).

Tablica 6. Haemophilus influenzae
Razdoblje praćenja 1. 10. do 31. 12. 2006.

Antibiotik	Broj testiranih	Intermedijarni(%)	Rezistentni(%)
Amoksisilin	184	0	5
Amoks+klav.	184	0	0
Cefuroksim	184	0	0
Ceftriakson	184	0	0
Azitromicin	184	0	0
Kloramfenikol	184	0	0
Trimetoprim+ sulfametoksazol	184	0	9

Podatci za Haemophilus influenzae pokazuju da prevladavaju sojevi koji su dobro osjetljivi na sve antibiotike.

Tablica 7. Escherichia coli
Razdoblje praćenja 1. 10. do 31. 12. 2006.

Antibiotik	Broj testiranih	Intermedijarni(%)	Rezistentni(%)
Ampicilin	961	2	55
Amoks.+klav.	961	5	2
Ampicilin+ sulbactam	961	6	14
Piperadlin + tazobactam	961	1	0
Cefaleksin	961	18	18
Cefuroksim	961	13	2
Ceftazidim	961	0	2
Ceftriakson	961	0	2
Ceftibuten	961	0	2
Cefepim	961	0	2
Imipenem	961	0	0
Meropenem	961	0	0
Ciprofloksacin	961	2	8
Norfloksacin	961	1	9
Gentamicin	961	0	6
Netilmicin	961	1	1
Amikacin	961	1	0
Nitrofurantoin	961	1	3
Trimetoprim+ sulfametoksazol	961	1	25

Rezistencija E. coli na ampicilin iznosi 55% i nema bitne promjene u odnosu na 2005.g. (53%). Rezistencija na norfloksacin (9%), ciprofloksacin (8%) je niža nego prethodne godine (2005.g: norfloksacin 13%, ciprofloksacin 13%).

Rezistencija E. coli na cefalosporine III. generacije iznosi 2%.

Budući da rezistencija na trimetoprim + sulfametoksazol iznosi 25%, to znači da se ne može primijeniti u empirijskoj terapiji cistitisa.

Tablica 8. Proteus mirabilis
Razdoblje praćenja 1. 10. do 31. 12. 2006.

Antibiotik	Broj testiranih	Intermedijarni(%)	Rezistentni(%)
Ampicilin	184	1	49
Amoks.+klav.	184	2	5
Ampicilin+ sulbactam	184	2	14
Piperacilin + tazobactam	184	0	1
Cefaleksin	184	16	18
Cefuroksim	184	2	8
Ceftazidim	184	0	7
Ceftriakson	184	0	7
Ceftibuten	184	0	7
Cefepim	184	0	3
Imipenem	184	0	0
Meropenem	184	0	0
Ciprofloksacin	184	1	11
Norfloksacin	184	1	13
Gentamicin	184	0	17
Netilmidin	184	3	8
Amikacin	184	1	1
Nitrofurantoin	184	0	100
Trimetoprim+ sulfametoksazol	184	1	43

Kod proteus mirabilisa došlo je do porasta rezistencije na ampicilin s 43% u 2005.g. na 49% u 2006.g. te na norfloksacin i ciprofloksacin (2005.g: norfloksacin 6%, ciprofloksacin 6%). Rezistencija na cefalosporine III. generacije iznosi 7% i viša je u odnosu na prethodnu godinu (3%).

Tablica 9. Klebsiella pneumoniae
Razdoblje praćenja 1. 10. do 31. 12. 2006.

Antibiotik	Broj testiranih	Intermedijarni(%)	Rezistentni(%)
Ampicilin	242	0	100
Amoks.+klav.	242	20	9
Ampicilin+ sulbactam	242	7	34
Piperacilin + tazobactam	242	12	5
Cefaleksin	242	6	40
Cefuroksim	244	4	34
Ceftazidim	242	0	34
Ceftriakson	242	0	34
Ceftibuten	242	0	34
Cefepim	242	0	34
Imipenem	242	0	0
Meropenem	242	0	0
Ciprofloksacin	242	3	24
Norfloksacin	242	3	25
Gentamicin	242	3	28
Netilmicin	242	4	16
Amikacin	242	6	13
Nitrofurantoin	242	8	31
Trimetoprim+ sulfametoksazol	242	3	37

Rezistencija *Klebsiellae pneumoniae* na cefalosporine III. generacije i dalje je visoka (34%) i jednaka je rezistenciji iz prethodne godine. Značajni porast je bio u 2005.g. (34%) u odnosu na 2004.g. 16%.

Radi se o izolatima koji produciraju beta-laktamaze proširenog spektra (ESBLs) i uglavnom su višestruko rezistentni, te nam u liječenju težih infekcija preostaju karbapenemi.

**Tablica 10. *Pseudomonas aeruginosa*
Razdoblje praćenja 1. 10. do 31. 12. 2006.**

Antibiotik	Broj testiranih	Intermedijarni(%)	Rezistentni(%)
Gentamicin	205	2	32
Netilmicin	205	2	28
Amikacin	205	5	20
Piperacilin	205	0	20
Piperacilin+ tazobaktam	205	0	14
Cefoperazon	205	5	26
Ceftazidim	205	2	11
Cefepim	205	9	9
Ciprofloksacin	205	4	20
Norfloksacin	205	2	24
Imipenem	205	1	9
Meropenem	205	4	12

Rezistencija *Pseudomonas aeruginosa* je niža na sve testirane antibiotike u odnosu na 2005.g.

Zaključak

Prikazani podatci o rezistenciji bakterija na antibiotike svjedoče da je u našoj sredini prisutan problem rezistencije i to naročito pneumokoka. Zabrinjava visoki postotak rezistencije *Klebsiellae pneumoniae* na cefalosporine III. generacije i porast rezistencije ostalih enterobakterija na cefalosporine III. generacije.

Značajan je udio MRSA izolata (30%) u odnosu na ukupan broj stafilokoka aureus.

Dodatni problem u našoj sredini predstavlja liječenje infekcija uzrokovanih s višestruko rezistentnim *pseudomonasom aeruginosa*.

Sve nas to upućuje na nužno provođenje mjera prevencije nastanka rezistencije i sprječavanje

Širenja rezistentnih mikroorganizama te multidisciplinarni pristup rješavanju nastalog problema. Posebnu važnost zauzima racionalna uporaba antibiotika i izbjegavanje propisivanja antibiotika za koje bakterije posjeduju visoki potencijal razvoja rezistencije. Treba nastaviti praćenje rezistencije bakterija na antibiotike u vlastitoj sredini i omogućiti dostupnost rezultata praćenja kliničarima.

Kontakt:

Iva Koščak, dr. med., spec. med. mikrobiologije s parasitologijom
Zavod za javno zdravstvo Varaždinske županije
Djelatnost za medicinsku mikrobiologiju
Meštrovićeva bb
42 000 Varaždin
Tel. 042/653 164
Fax. 042/393 588
E-mail: iva.koscak@vz.t-com.hr